

Novinky ze světa udržitelnosti

MENDELU na mezinárodní scéně: výzkum udržitelnosti v tropických a subtropických oblastech

Prof. Petr Maděra z Lesnické a dřevařské fakulty MENDELU se svým týmem z Ústavu lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie (ÚLBDG) dlouhodobě prohlubuje rozvojové a výzkumné aktivity v zahraničí, které mají výrazný dopad na udržitelnost přírodních i kulturních ekosystémů. Zásadní je zejména výzkum v tropických a subtropických oblastech, jako je subsaharská Afrika nebo jihovýchodní Asie. Mezi klíčové zahraniční projekty patří:

- Etiopie a Zambie – výzkum v oblasti krajinné ekologie, biodiverzity a obnovy degradovaných ekosystémů.
 - Spolupráce se zaměřuje také na agrolesnictví a rozvoj kapacit místních vědců.
- Jemen, Sokotra – detailní monitoring a dokumentace ohrožených endemických druhů dřevin včetně záchranných programů na posílení jejich populací.
- Kambodža – participace na ochranářských a monitorovacích aktivitách v chráněných oblastech, včetně výzkumu cenných dřevin a jejich role v udržitelném hospodaření.)
 - Zlepšení hodnotových řetězců nedřevních lesních produktů.
- Jižní a latinská Amerika (Peru, Nikaragua, Kostarika) – výzkum agrolesnických kávových plantáží, plantáží rychlerostoucích dřevin, monitoring vývoje lesních rezervací.

Tato mezinárodní spolupráce není jen o vědeckých výsledcích. Přináší také rozvoj praktických řešení pro ochranu krajiny a podporu udržitelného využívání přírodních zdrojů v oblastech, které jsou často zasažené klimatickými změnami, odlesňováním nebo ztrátou biologické rozmanitosti. Součástí aktivit jsou i studijní cesty a terénní exkurze pro studenty, zapojení doktorandů a budování dlouhodobých partnerství s místními univerzitami, vládními i nevládními organizacemi. Významná je vždy i spolupráce s místními univerzitami.

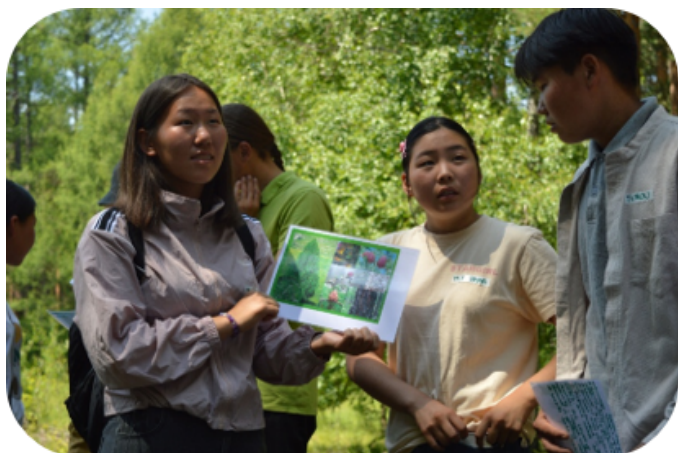
Lesy pro život: MENDELU pomáhá Mongolsku udržitelně hospodařit s krajinou

Jak zajistit, aby mongolské lesy i za desítky let plnily své ekologické a společenské funkce? Na tuto otázku odpovídá tým Lesnické a dřevařské fakulty MENDELU, který dlouhodobě rozvíjí aktivity v oblasti udržitelného lesního hospodaření v Mongolsku.

Už od roku 2009 tam probíhají výzkumné expedice, lesnické kurzy a workshopy – vše s cílem podpořit trvale udržitelné obhospodařování lesů, tedy takové, které chrání biodiverzitu, obnovitelnost a vitalitu ekosystémů.

Projekty jako STREAM propojují výzkum, výuku a praxi. Významnou roli hraje především vzdělávání: ať už formou univerzitní výuky, terénních cvičení, nebo lesní pedagogiky pro veřejnost.

Tým pod vedením Dr. Václava Peciny, z Ústavu ekologie lesa LDF MENDELU spolupracuje i s firmou Lesní svět na přípravě her o lesích pro děti a širokou veřejnost a s Klubem českých turistů a jeho mongolskou obdobou, Mongolian Walking Association, na rozvoji udržitelné pěší turistiky — např. formou turistických a naučných stezek v chráněné oblasti Bogd Khan Uul. Stezka „Lesy pro život“ nebo práce studentů na analýze turistického potenciálu ukazují, jak lze propojit ochranu přírody s citlivým rozvojem cestovního ruchu.

Rostlinné alternativy bojují o přežití

Trh s alternativními proteiny, kam patří rostlinné náhražky masa, mléčných výrobků, vajec nebo třeba ryb, zatím v Česku hraje spíš vedlejší roli. Z více než 600 miliard korun ročního obratu potravinářského trhu tvoří jen necelých 1,5 miliardy. Přesto se do vývoje těchto produktů investují nemalé peníze a úsilí.

„Pouze dvě z deseti novinek přežijí na trhu déle než rok,“ upozornila Vladimíra Šebková z agentury YouGov. Kvůli inflaci a slabému zájmu zákazníků se navíc nabídka alternativ v obchodech zmenšuje.

Mezi nové produkty, které si hledají cestu k zákazníkům, patří například bramborové mléko, veganské zmrzliny nebo mražená hotová jídla. V obchodech už narazíte i na rostlinné verze oblíbených značek jako Nutella nebo Ferrero Rocher.

Velkým očekáváním je také plánované uvedení náhražky vajec Just Egg od americké společnosti Just Food. Vyrábí se z mungo fazolí a jeho evropská distribuce má začít na konci roku 2025 z nové továrny v Německu.

Odpad s přidanou hodnotou: Vědci z MENDELU využívají réví a dřevěné suky pro zdravější potraviny

Mohou mít odřezky vinné révy nebo suky ze smrkového dřeva místo v potravinářství? Výzkum týmu ze Zahradnické fakulty Fakulty zahradnictví MENDELU dokazuje, že ano – a že tyto odpadní materiály mají navíc mimořádně zajímavý potenciál pro zdraví.

Vinné réví, které běžně končí jako biomasa či popel, je bohatým zdrojem stilbenů – látek s antioxidačními, antivirovými a protiplísňovými účinky. Vědecký tým z MENDELU ve složení: Ing. Ivo Soural, Ph.D.; Ing. Pavel Híc, Ph.D.; Ing. Hana Dočekalová a prof. Ing. Josef Balík, Ph.D. je společně s kolegy z Akademie věd ČR extrahuje a přidává například do hroznových či jablečných moštů nebo do bylinných extraktů, čímž zvyšuje jejich zdravotní hodnotu.

Podobně jsou využívány i dřevěné suky ze smrku ztepilého, odpadní produkt nábytkářského průmyslu. Tyto části dřeva obsahují lignany, které vykazují nejen antioxidační účinky, ale také například antivirové nebo protinádorové vlastnosti. Výtažky z nich byly využity při obohacování vína, moštu, piva i absintu.

Z výsledků několika projektů podpořených z fondů Technologické agentury České republiky, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nebo interní grantové agentury ZF MENDELU už vznikly i konkrétní užité vzory - tedy postupy, jak zpracovávat odpad z vinic a pil na funkční složky s vysokou přidanou hodnotou. Ty pak nacházejí uplatnění nejen v potravinářství, ale i při ekologické ochraně rostlin (například jako přírodní postřik proti plísním révy).

Ústřice jako jedno z nejudržitelnějších jídel?

Chov ústřic možná nevypadá na první pohled jako hrdina klimatických snah, ale právě tyto nenápadné mořské plody pomáhají víc, než by se čekalo. Podle nové studie irských vědců z University of Galway ústřice nejen čistí okolní vodu od fluoru a dusíku, ale také vážou uhlík do svých lastur, a to v takovém množství, že tím výrazně kompenzují i emise vzniklé při jejich chovu.

Výzkum ukazuje, že irské ústřicové farmy dokážou z prostředí odstranit o 228 % více uhlíku, fosforu a dusíku, než samy vyprodukují. Přínos pro životní prostředí je tedy nejen ekologický, ale i ekonomický. Díky svému čistícímu efektu ušetří zhruba 50 milionů korun ročně na nákladech za čištění oceánů.

Studie je jedním z mála pokusů kvantifikovat tzv. ekosystémové služby, které chov mlžů poskytuje. V evropském kontextu jde o důležitý krok k pochopení skutečného dopadu těchto farem na životní prostředí.

Akce

22. květen Mezinárodní den biodiverzity, Poznávací networking v ptačím parku

květen-červen Darujme krev s Vojtou

24.—25. květen Dny otevřených dveří v arboretu Křtiny

27. květen Den brněnských knihoven

6. červen Slavnostní zahájení výstavy ke 100 letům ŠZP Žabčice

7.—8. červen Víkend otevřených zahrad ZF

Podcast

Nový benefitní systém pro gastro
zvýhodňuje prodejce s bezmasou stravou,
popisuje expertka Rock for People